

O JOSEFOVI A DÍLE DUCHA SVATÉHO

(Krnov, 25.12.2024)

I.čtení: evangelium podle Matouše 1,18-25

II.čtení: epištola Titovi 3,4-7

Na jednom vánočním večírku v době mého studia na bohoslovecké fakultě hráli moji spolužáci vánoční scénku. Byl to příběh narození Ježíšova z pohledu Josefova. Začínalo to tím, že v zatemněném sále přecházel Josef sem a tam a rozzlobeně opakoval dokolečka: „To byl zase sen! To byl zase sen!“ Pak přišla na rande Marie a velmi opatrně začala: „Josífku, musím ti něco povědět...“ Mládencova odpověď zněla tentokrát rezignovaně: „Neříkej nic, všechno vím...“

Divadlo pokračovalo dál, ani už přesně nevím jak, ale silně mi utkvěl v hlavě tento neobvyklý pohled na Betlémskou historii. Uvědomil jsem si, že si o Vánocích obvykle připomínáme postavu Marie, která nepochybně prokázala velikou odvahu, víru a odhodlání a stala se skutečně velikou osobností dějin spásy. Mluvíváme také o andělech, pastýřích a mudrcích, o jejich strachu a radosti, o jejich obětavosti nebo naději. Josef ve Vánočním obrázku figuruje většinou jako statista. Stojí spolu s oslíkem a volkem u jeslí a hledí na obdivuhodnou Marii, která všechno oddře sama. Jakoby jeho úloha spočívala pouze v tom, že Marii dovezl do Betléma a ustlal jí na slámě. I písničkář Jarek Nohavica mu ve své krásné koledě říká: „Josef bambula (tvářil se jak mula...)“

Bible nám pravda o Josefovi neříká mnoho, v pozdějších letech a v době Ježíšovy dospělosti už o něm nejsou žádné zmínky, což si badatelé všeobecně vysvětlují tím, že byl vlastně o mnoho starší než mladičká Maria a brzy zemřel. V úvodních kapitolách evangelijního vyprávění hraje ovšem Josef významnou roli, kterou bychom neměli přehlížet. Už proto, že stejně jako Marie, pastýři nebo mudrcové se nám i Josef může stát inspirací a příkladem víry.

Zaprvé: v přečteném textu slyšíme velmi pochvalné hodnocení milého „bambuly.“ „Byl mužem spravedlivým,“ píše Matouš a nemusíme pochybovat, že toto označení bylo ve starém Izraeli skutečnou pochvalou. Není zase tak mnoho lidí, které by Písmo výslovně nazvalo spravedlivými, a pokaždé to jsou mimořádné osobnosti. Josef nepochybně takovou osobností byl – bez ohledu na to, že jej v pozdějších letech z výsluní odtlačila mnohem romantičtější Marie.

Není snadné a není málo být „člověkem spravedlivým...“ – jen si to někdy zkuste.

Josefova spravedlivost se podle textu projevila tím, že Marii nechtěl ublížit, nechtěl ji vydat soudu a případnému kamenování, jak mohl učinit manžel, když zjistil nevěru manželky. Tehdejší právo by v takovém případě bylo plně na jeho straně, a není pochyb, že tohoto práva manželé využívali (čtete třeba začátek 8. kapitoly Janova evangelia). Jenže Josef nebyl bezcitný zákoník, Josefovi šlo o víc, měl v sobě lásku a milosrdenství – chtěl své podezřelé nevěstě dát co nejlepší možnost a odpustil jí předpokládanou křivdu ještě dříve, než znal vysvětlení.

Velkorysost je vzácná, a přitom zcela Ježíšovská vlastnost. I Ježíš jí oplýval – a vidíme, že se měl od koho učit.

Zadruhé: I Josef komunikoval s Bohem. Ani Marie ani pastýřové nemají patent na vidění andělů. Josefovi se zdají sny, a kolik! (Mimochodem, zkuste si jen tak cvičně spočítat výskyt slova sen v Novém zákoně. Možná budete překvapeni výsledkem a poměrem – kolik z těchto prorockých snů je spojeno právě s tím jedním „médiem“ Josefem...).

Přesněji řečeno – i Josefa Pán Bůh považuje za hodna rozhovoru a vysvětlení, právě Josefa si Pán Bůh vyvolil k ochraně svého maličkého synka. Ježíš byl stejně bezbranným dítětem, jako každé jiné, a Herodesovi vojáci by s ním neměli o nic více práce než s kterýmkoli jeho vrstevníkem. Stačilo by, aby Josef zapomněl svůj sen, nebo nad ním mávl rukou, protože „nějak bylo, nějak bude.“ Josef ovšem, a v tom tkví jeho velikost, svou roli přijal stejně ochotně jako Marie a i díky němu byl Ježíšek zachován pro svůj budoucí úkol. Můžeme říci, že si Pán Bůh uměl vybrat lidi, na které je spolehnoutí.

Kéž by i na nás se dalo spolehnout jako na Josefa...

Zatřetí: to všechno Josef dělal ne proto, že by měl perverzní potěšení z potlačování vlastních tužeb, snů a potřeb a ze zvláštní sebeobětavosti. Není ani pravda, že by nevyvinul žádnou aktivitu, že k celé záležitosti přišel „jako slepý k houslím,“ že se ho nikdo na nic neptal a že jen stál „jak svatý za dědinou,“ bezmocně pozoroval průběh událostí a nechával dění volný průběh. Josef na celou akci přistoupil proto, že uvěřil andělovu sdělení, uvěřil Slovu Božímu. Stejně jako Marie měl možnost si vybrat, ani jej Hospodin nenutil, řešení měl promyšlené, klidně je mohl uskutečnit. Ale uvěřil Bohu, uvěřil zaslíbení, že to, co se děje bylo počato z Ducha svatého, z moci a vůle Boží, že to má smysl. Proto se zapojil do díla spásy světa – tím, že zachránil samotného Spasitele.

Sestry a bratři, je zvláštní, jakou důvěru má Pán Bůh k nám, klidem, že tak důležitou záležitost svěřil do rukou tak křehkých a nejistých. Lidská spása leží v rukou lidských, v rukou „pěstounů“ Ježíšových, kteří ji nesou v náručí jako maličké děťátko, svěřené jim k vyiplání a vychování. Pán Bůh důvěřuje člověku, má jej za hodna spolupráce – jsme pro něj dospělí a spolehliví. I to je část vánoční zvěsti evangelia.

A tak si čtème ten stokrát přečtený příběh a radujme se z toho, že Pán Bůh našel ty správné lidi, že se dají vůbec najít lidé, ochotní spolupracovat na záchraně svých bližních, že Ježíš Spasitel byl nakonec vítaným dítětem a mohl prospívat a všem lidem být milý. A věřme, že to, co bylo započato kdesi v Izraeli odvážným rozhodnutím dvou lidí, bylo skutečně dílo Ducha svatého, které prochází dějinami a míří k dobrému konci pro celé stvoření.

Pane náš, Ježíši, děkujeme Ti, že jsi přišel mezi nás lidi,

Děkujeme Ti, že ses nám přiblížil,

Abys nám ukázal Boží lásku k nám.

Prosíme dej, aby Boží dílo vždycky našlo mezi námi ty správné pomocníky, aby se Boží láska šířila unaveným a rozháraným světem, a aby Tvé Království rostlo mezi námi.

AMEN